

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden pénteken legalább egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 frt, félévre 2 frttal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értéküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ (Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz), a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ (Gamauf Vilmos, e. titkárhoz) ezimzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

A kalászos növényekről.

I. A búza. (triticum)

Kalászos növényeink között első helyen áll a búza. Ebből nyerjük a legszebb s legtáplálóbb lisztet. Az ára is rendszeren a többi kalászos növények magjainál magasabb szokott lenni.

Különböztetünk valódi és nem valódi búzát. A valódi búzához tartoznak mind azon fajok, melyek a szemeket cséplés által a polyvából tisztán hullatják. A nem valódi búzák vagy a tönkölyfélék polyvája hozzá van ragadva a szemhez s csépléskor sem hull le róla, hanem csak malom készüllettel lehet lekoppasztani.

Különböztetünk még őszi és tavaszi búzát s ezeknek számtalan alfajait, melyek azonban csak a különböző körülmények folytán állottak elő. Az őszi búzát tavaszivá, a tavaszt pedig őszivé lehet átváltoztatni. Ha az őszi búzát februárius vagy márcziusban elvetjük, ennek egy része már azon évben kalászt fog hajtani s magva is megéri; de természetesen nagy hozamot nem fog adni. Ezen búzából nyert magot tavasszal ismét elvetve, ez már inkább a tavaszi búza természetét veszi fel, több kalászt hajt, jobban megéri s hozama is nagyobb leend; következő az az harmadik évben már egészen tavaszi búzának a jellegét nyeri. Hasonlóképen átváltoztatható a tavaszi búza is. Octoberben vetve, ha a téli időjárás kedvező, az az ha hótalan tél be nem áll, egy része a telet kiállván, magot hoz. Ez ismét

összel elvetve már jobban kiállja a telet s a harmadik évben már egészen átváltozott.

Búzánknak egy része szakállas, másik szakáttalan; ezen tulajdona a búzának azonban szintén változó. szakálosból lehet szakáttalan s megfordítva.

A búzaszem színe pirosas vagy sárgás.

A vetés ideje a körülményektől függ. Egy helyen korán, más helyen későn vetik a búzát; a mint azt az éghajlat, talaj és talán a szokás is kívánja. Némely vidéken már augusztus végével kezdődik a búza vetése, míg más vidéken november végével sincsen bevégezve. Néhol előbb vetnek rozsot s későbbben búzát, nem azért, mintha a búzának a korai vetés ártana, hanem azért, hogy a búza a későbbi vetést jobban tűri, mint a rozs. Gyengébb talajon korábban, erőteljesen későbbben lehet vetni.

A búza kötöttebb, mérsékelt nedves s megüledett talajt szeret; megterem azonban igen jól kevésbé kötött talajon is, csak a tenyésztéséhez szükséges nedvesség ne hiányozzék.

Nálunk a búzát rendszeren ugarba vagy repeze, lóher és kapás növények után szokták vetni. Igen kötött talajon, miután ez sok vizet vesz magába s azt csak nehezen bocsátja el, megszáradván pedig, igen megkeményedik, legezelszerűbb a búzát ugarba vetni. Jó előnövénye a búzának a dohány is, úgy szintén a takarmánynak zölden lekaszált bükköny is. Kevésbé kötött talajon egyes vidékeken burgonya után igen jó sikerrel vetik a búzát.

Miután a vetőmag képezi a jövő termés sikerültének legközelebbi alapját; szükséges, hogy a gazda a vetőmag megválasztására kiváló gondot fordítson. A vetőmag legyen életképes, csiraképes és tökéletesen kifejlett, legyen egyenlő minőségű s minden gyommagvaktól ment; legyen súlyos, fényes és egészséges kinézésű és színű. Ha ketté törjük, a beltartalomnak a boritékot ki kell töltenie.

A körülmények néha kényszerítik a gazdát, hogy vetőmagját változtassa. Ez előfordulhat, ha a clima és talaj a búzának nem igen kedvez; ha a vetőmag nyeresére kevés gond fordított; ha a termett mag igen gyomos volt s ez belőle ki nem irtható; végre ha az egész vidéken vagy országszerte beteg termés volt.

A mag változtatásánál figyelniünk kell arra, hogy a magot csak olyan helyről hozassuk, a mely hirneves magot terem. Hires búza fajok a bánáti és odessai. Ezen búza fajok hidegebb vidékre is áthozva jól sikerülnek, s jó tulajdonaikat több éven át megtartják. — Nem szükséges vetőmagot változtatni ott, a hol éveken keresztül kifejlett, tiszta és egészséges mag termett; mert ez már a helyi talajhoz s égaljhoz hozzá szokott, s csiraképessége s egyéb tulajdonai a gazda előtt is ismeretesek.

Egy holdnak a bevetésére szükségeltetik $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{4}$ pozs. m. mag. Hogy sűrűbben vagy ritkábban vessünk-e, ez a körülményektől függ. Kötött talajba, késői vetésnél, hideg égalj alatt, rögös szántásba, szegényebb talajba, nem tökéletes magból mindég a sűrűbb; lazább, jó erőben lévő talajba, korai vetésnél, melegebb égalj alatt, apró szántásba, jó ép magból ritkább vetés lesz helyén.

Csiraképessége a búzának, ha ez a légtől el nem zárt helyen tartatott, csak 3—4 évre terjed.

A búza mélyebb alátakarást megtűr mint a rozs. Kötöttebb talajban 2", lazább talajban 3"-re is alátakarható. Eltakarása kötöttebb talajon boronával, lazább talajon magtakaróval vagy ekével is eszközölhető. —

Az elvetés utáni kikelés tartama a körülményektől függ. Betolyással van erre az éghajlat, időjárás, talaj összetétele, termő ereje, fekvése s a mag jósága. Rendesen 8—12 nap alatt kikel. Levelei vékonyak, hegyesek, a földhöz simulnak s hasonlók a perje leveleihez. —

Minden növény tenyész ideje alatt bizonyos gondozást igényel; így a búza is. Ha nedves tél után száraz tavasz következik, a talaj felülete megkérgesedik, s e miatt a levegő és meleg a talajba nem hatolhat. Ezen esetben a búza megfogasolását lehet czélszerűen alkalmazni. Ez által a képzett kéreg felszaggattatván, a talaj a levegővel érintkezik, s a növények nagyobb bokrosodása előmozdítatik. A boronálás által egyúttal sok gyom is kiirtatik.

Sok gazda tartván attól, hogy a borona sok növényt gyökerestől kitép, búzáját boronálni nem meri. Ezen félelmük azonban alaptalan; ha a boronálás helyesen alkalmaztatik, igen kevés növényt fogunk kitépve találni. Thaer ezt mondja: „Ha a talaj boronálás után úgy néz ki, mintha most volna bevetve s alig lehet egy szál zöld búzát rajta látni, akkor sikerült a munka.“ Ha a búza ritka, akkor is sikerrel alkalmazható a boronálás, mely után a búza sokkal jobban fog bokrosodni. — Az időjárás szerint egy vagy két hét múlva a növény újra kihajt s a vetés sokkal sűrűbbnek fog látszani, mint a nem boronált földön. Egyes vidékeken ezen munkának elmaradása legnagyobb hanyagságnak tekintetik.

Kedvező időjárás következtében a jó erőben lévő talajon a búza gyakran megdül. A búza megdülését két uton megakadályozhatjuk, t. i. sarabolás és juhokkali lelegeltetés által. A sarabolásnál ügyelniünk kell, hogy a növény szivét ne sértsük s csak a búza levelei vágatassanak le. Ezen munkához csak ügyes kaszásokat és megbízható embereket kell alkalmazni. A búzalevelek lekasználása által a növény fejlődése megakasztatik s buja növése mérsékeltetik. A sarabolás nagy óvatosságot igényel; kell, hogy a gazda talajának erejét is ismerje. azonkívül a bekövetkező idő is tekintetbe veendő; mert kedvező időjárás után kedvezőtlen következhet, mely által a búza buja növése akadályoztatik, s ekkor búzákat ok nélkül gyengítettük. Ha a búzának levelei sötétzöld színt mutatnak, igen buján fejlődnek s hajtásai igen vastagak, a sarabolás alkalmazható; ellen esetben pedig abban hagyandó. A juhokkali lelegeltetés aprilis végéig eszközölhető. Ezen eljárás is csak akkor van helyén, ha a föld igen trágyás s a búza igen buja. Mentől rövidebb idő alatt történt a lelegeltetés, annál jobb.

Hűvös s nedves időjárás következtében a búza megsárgul s növéseben elmarad; kedvező idő beáll-

tával azonban ismét hamar lábra kap, s néhány nap elteltével régi zöld színét vissza nyeri. Addig még fejét ki nem hányta meleg esővel felváltott időt szeret. Későbbben különösen virágzaskor száraz, meleg időt kíván, magképzés után mérsékelt meleg időt igényel; száraz idő s szárító szelek következtében gyorsabban érik ugyan, de szeme nem lesz oly tökéletes, mintha lassabban ért volna. Nedves idő szem képzéskor gyakran porüszköt okoz.

A búza többféle veszélynek és betegségnek van alávetve: 1-ör ki van téve a kifagyásnak, melynek okai: nedves talaj, kedvezőtlen fekvés s rosz időjárás. Óvszere a talajnak kiszáritása s jó megmunkálása. 2-ör a kipállás. Ez rendszeren akkor áll be, midőn a talajt vastag hó réteg borítja, később az idő meglágyulván, a hóréteg felső része olvadni kezd, s ekkor ismét nagyobb hideg beálltával a hóréteg felületén jégképződik, mely a levegőt a növényektől elzárja, czélszerű ez esetben a hó kérget marhákkal összetöretni, mi által a növények a levegővel ismét érintkezhetnek. Legközönségesebb betegsége a búzának a liszt-harmat, a rozstda és üszök. Főóvszer: a talaj helyes megválasztása, jó megmunkálása, nem túlzó trágyázás, jó vetőmag és a búzamag beoltása. Búzamag oltására üszök ellen különböző óvszereket szoktak használni. Némely gazdák oltatlan meszet alkalmaznak, következő módon: a búzamag előbb vízzel vagy trágyalével megnedvesítettik azután oltatlan mészporral összekeverve 8—12 óráig rakásban hagyatják, ekkor elterítetik s száradni hagyatják. Mások réz és vasgáliczot vízben felolvadva szoktak használni; 10—12 lat rézgáliczot egy p. m. számítva. A réz-gálicz meleg vízben felolvadva annyi vízzel kevertetik, a mennyi a beoltandó mag megnedvesítésére kívántatik. Ezen vízzel a búza szünteleni forgatás közben locsoltatik, azután 8—12 óráig rakáson hagyatják s ezután elteregtetik. Lehet a vetőmagot egy ezen czélra alkalmas edénybe p. o. kádba vagy hordoba tenni s az előbbeni oldatot a búzára tölteni úgy, hogy az oldat 3—4 hüvelykkel magasabban álljon, mint a vető mag. Még jobb ha előbb az oldatot a hordoba töltjük s a magot forgatás közben az oldatba hullatjuk. Ezen eljárásnál a léha, könnyebb szemek az oldat felületén uszván, szita segítségével könnyen kiválaszthatók.

A búza érése s aratása rendszeren július hóban szokott beállani; tenyészideje tehát körülbelül ki-

lencz óra terjed. A búza aratásával nem szabad elkésnünk, mert a túlérett búza lisztje kevésbé fehér, a mellett száraz, meleg időjárás alkalmával a legértőbb magvak kiperegnek. Ott a hol sok buza van vetve, tanácsos az aratást inkább egy néhány nappal korábban mintsem későbbben megkezdeni. Mely érettségi fokán aratandó a búza, e tekintetben eltérők a vélemények. Jelesebb gazdáink nagyobb része a búzát aratandónak véli, mielőtt a szeme megkeményedett. Ha a búzaszemet körmeinkkel kettévágjuk s a szem belseje nem tejes, akkor a búza ért. Némely gazdák vetőmagnak használandó búzának tökéletes megérését bevárni jónak vélik. Teremhet egy holdon 12—18 pozs. m. Lapály talajokon a hozam ennél is nagyobb. Egy p. mérőnek súlya 82—90 ű. Szalmát nyerhetünk egy holdon 20—50 mázsát. Thaer egy mázsa szemre két mázsa szalmát számít.

Walter Lajos.

A nyárfa.

A Mezőség völgyei és hegyaljai befásításánál a fűzfán kívül, melyről e becses lapok hasábjain múlt évben emlékeztem meg, a nyár- és jegenyefa van még hivatva a Mezőség egyoldalú tájképét megváltoztatni.

A nyár és jegenye mintegy testvére a fűznek, gyors növése, fájának könnyüése, talajhoz való igénye, szaporítás módja alig különbözik, nem vélek tehát tévedni, ha azt mondom: hol a fűzek különböző fajai tenyészhetők, ott a nyár és jegenye is díszlik azon különbséggel, hogy a nyár- és jegenyefa szereti a nyirkos talajt, de nem a vizenyőst, holott a fűznek néhány faja épp azt kedveli; továbbá a nyár és jegenye a szelidebb hegyoldalokon, de leginkább az éjszagnak fekvőkön, ha mindjárt magasabbak is, tenyészhető, és a déli oldalak alján sem sikertelen ültetése.

A jegenye- és nyárfának különféle fajai diszkerlekben majdnem nélkülözhetlenek; szél ellen védik az épületeket és gyümölcsösöket, beárnyékolják az országútakat, kellemessé tevén az utazást, árnyékos nyughelyet szolgáltatnak állatainknak s általában a mely vidéken ily fák léteznek, ott gyönyörködik a szem, s kellemesen hat az ember kedélyére.

Állítatik, hogy a jegenyefa magasságánál fogva villámhárítóul is szolgál; épületek közelében mindenkor a jegenyefába, de nem az épületbe esap.

Fájából teknyő, lapát készül, vastag deszkái vasúti kocsik kibélelésére nagyon keresettek, azonfelül fája megőrölve papírkészítésre használtatik, mint épület- és tűzifa csekély értékkel bir. Gyökérszárai némelykor a kertekben és szántóföldeken nagyon alkalmatlanok; de gyors

növésük és szép alakjuk ellensúlyozza ezen némileg kedvezőtlen tulajdonságukat.

Nálunk előforduló fajok következők:

Jegenyefa (*Populus pyramidalis*) gyorsan nő, egyenes, illetőleg függélyesen álló magas törzse gyenge ágazattal igen kedvelté teszi, szereti az alj-helyeket, parkokba díszfának és utak mellé nagyon alkalmas, fája teknyőnek, vályunak használható. Épületfának nem sokat ér, mert nem tartós, ha száraz, elég jó tűzrevalót szolgáltat. Helytelenül cselekszik az, ki a jegenyefa törzshosz-szában növvő vékony ágakat lenyesi; épp ezen galyak a törzs erősítése, vastagodása miatt nőnek ott; galy és levél a törzs táplálkozására szolgál; tehát azokat eltávolítani nem szabad. A jegenyefának általános elterjedése a múlt század közepére esik, addig mint ritkaság, csak díszkertekben fordult elő.

Fekete nyárfa (*P. nigra*), fája valamennyi nyárfa között legtömörebb és tartósabb, kérge circa 10 éves korában repédez és elveszti simaságát és világos színét. Tavaszkor talán a fekete nyárnak legkésőbb nőnek ki levelei. Dugványozás által könnyen szaporítható.

Fehér nyárfa (*P. alba*), levelének alsó oldala szőrös és fehér, kérge világos fehér színű, széles koronával magasra nő; fája kitudó papirlisztet szolgáltat. Nem nő oly gyorsan, mint a fekete nyár, jobb talajt igényel, dugványai kevésbé biztosak.

Rezgő nyárfa (*P. tremula*), hosszú szárral bíró levelei a leggyengébb légáramlatra, de csendesnek látszó időben is rezegnek, kérge világos szürke, sárgás. Elég gyorsan nő, fája erős, dús levélzettel bír. Gyengébb homokos talajban is tenyész, dugványai nem mindig sikerülnek.

Megemlítendő még: a *P. monilifera*, *lybica*, *serotina*, *angulata*, *graeca*, *cordata*, *canescens* és *balsamifera*.

Eddig körülbelül 18 faj *populus* ismeretes, legnagyobb része Amerikában honos.

A nyárfák nem díszlenek árnyékban s ők sem árnyékolják be a talajt teljesen, utóbbi oknál fogva alattuk dúsán nő a fű.

Marha- és juhlegelőkön nem kedvelt fánem; állítatják, hogy tavaszkor fakadozó rügyeken levő balzsamillatú kesernyés ragadós gyantás rügyburkolat az állatok egészségére kártékony hatást gyakorolna és pedig: elvetélest, veszedelmes béllobot és köhögést, továbbá a tejmirigyeket oly izgatottságba vagy beteges állapotba helyezi, hogy a tejelválasztás vagy megszünik, vagy a tej vérrel vegyült. Nincs tapasztalatom ez állítás felől; de semmi esetre sem ártana e tekintetben kísérletet tenni.

A *populus*-félék általában dugványozás által szaporíttatnak. Nem akarva ismétlésekbe becsátkozni, hivatkozom tehát a múlt évben, a becses lap hasábjain közlött „Fűzfa“ czimű értekezésre, melyben a dugványozást illető eljárás, ültetés stb. ismertetett.

A gyökeres nyár- és jegenyefát állandó helyére tör-

ténendő kiültetése előtt mulhatlan szükséges visszamet-szeni és pedig minden kimélet nélkül.

Ha kellőleg vissza nem metszetik a kiültetendő fáska, ellehetünk reá készülve — főképp szárazabb vagy délnek fekvő helyeken, hogy egy-két évi se él se hal-féle kinlódás mellett még károsodunk.

Megjegyzendőnek tartom még azt, hogy a jegenye és nyárfácskák alá való gödröket ássassuk kellő mély és szélességre.

Inkább legyen a gödör nagyobb, mert az által a gyökér fejlődhetését előmozdítva, a fa gyors növése biztosítottatik.

A gödörásáznál netán tanusított fukarkodásunk a beleültetett fák elszáradása és lassubb növése miatt pazarlássá lesz.

Ébner Sándor.

Két interpellatio.*)

Az „Erdélyi gazda“ utolsó számaiban szűkebb hazánkat nagyon érdeklő két tárgyat szembetűnően tárgyalva olvastam: egyik szőlészetünket, a másik a földünk szántására használt ekét illette.

A szőlészetéről irt cikkben méltó dicsérettel halmoztatik el Nagy Ferencznek a tordaaranyosi gazdasági egyetnél pályadíjt nyert szőlészeti munkája.

A munka csak a nevezett vidék szőlészetét tárgyalja ugyan, de tárgyalja oly tekintetekből, a melyek hazánk szőlészetét általjában érdeklik és erre befolyással is lesznek azon oknál fogva, hogy egy nagyon is hivatott egyének munkája, és hogy nem frazisokra, hanem érvekre van alapítva, és éppen ennél fogva nagyon meglepő, hogy a munka még sem érint két tárgyat, a melyek a szőlészetben nem kevésbé mérvadók.

Az egyik tárgy: a szőlőnek, mint gyümölcsnek termelése és mint nevezetes kereskedelmi ág; a másik tárgy a még életre való, de meg nem felelő szőlőt adó tőkének kielégítővé tétele kocsonya oltás által.

Hogy a szőlőtermelés nem csupán, mint bortadó ága a mezei gazdálkodásnak van hivatva hazánk iparát emelni, nyomasztó pénzvizonyait javítani, ezt mindenki átlátja, ki alkalmat nyert meggyőződhetni arról, mily nagy iparágat képez külföldön a szőlő, — mint gyümölcs — kereskedési tárgy.

Hogy a szőlő, mint gyümölcs kiválóan szerepelni van hivatva egy ország legnevezetesebb ügyében: népjó egészsége tekintetében, ezt csak az vonhatja kétségbe, a ki ez irányban a haza javáról nem gondolkozott.

Nem bírálati viszketeg, hanem azon vágy vezetett a sorok írására, hogy hallhassuk e tekintetben is a nevezett

*) Tiszteletteljesen felkérem az interpellált n. t. munkatársakat, névszerint Nagy Ferencz és Ébner Sándor urakat, sziveskedjenek becses válaszaikat mielőbb e helyen közölni. Szerk.

munkának érdemtelen szerzőjét, hogy halljuk kivált azt, mily szőlőt tart bő és hosszas tapasztalatai nyomán legajánlatosabbnak ezen vagy más expositióban, ezen vagy amaz talajban a szőlő-gyümölcs elállítására helybeli nem kevésbé, mint kereskedés utjáni eladásra, hogy olvashassuk továbbá nézetét az iránt is, miért ne használja a szőlőtermelés nem jövedelmezése által elnyomódott telepje javítására ott, a hol lehet és okszerű, a kiirtás és rigolozás drága és hosszas munkálata helyett, a kocsonya szőlő oltást?

A másik tárgyra nézve köteles vagyok azon nézetemet nyilvánosságra hozni, hogy még nincs bebizonyítva hogy a földet csupán vaskével lehessen célszerűen megszántani, sőt ebben kételkedni kötelességünk (? szerk.) ha vissza gondolunk arra, hogy az itten ezelőtt néhány évvel tartott nyilvános ekeversenyen, a sokféle eléállott és általában jónak ismert vaskék felett diadalmaskodott a sikra szállt két faeke egyike, ugyanis a kolozsvári faeke nyervén az első dijt.

Szentgyörgyi József.

T A R S A L G Ó.

Az erdélyi gazdasági egylet közgyűlése.

(1875. martius hó 23-án.)

(Vége.)

A mi az épületeket illeti, meg kell jegyeznünk, hogy az udvar belsőségéhez tartozók eléggé jó karban vannak, a tetőzet majdnem mindannyinál kifogástalan, a gerendázat ép, maga a tető jól gondozott cserép zsendely; a falak pedig oly tömörök, hogy a mai világban alig volna előnyös ily falméretekkal építeni istállót vagy egyéb gazdasági épületet. Az eszközlendő javítások mindössze sem veendnek nagy összeget igénybe, mert az épületek nagy részénél vakolásnál, néhány padló vagy gerenda kieserülésénél egyébre alig lesz szükség. Legtöbb javításra a forradalom alatt feldult főépület szorul azon esetben, ha lakhatóvá tétetnék, itt is ép a falazat, a tető és gerendázat, de hiányzik ajtó, ablak, stucatur, és szobapadlózat, a rések azonban kellően védve vannak, hogy kedvezőtlen időjárás kárt ne okozhasson.

A belső épületek úgy vannak elhelyezve, hogy egy parallelogramnak három oldalát képezik, a párhuzamos rövidebb oldalak egyikét a kapu feletti ház, — mely igen díszes lakrészekkel bír — másikat egy terjedelmes gazdasági épület képezi; a hosszú oldalt egy három szakaszú istálló és az u. n. konyha-épület alkotják, mellyel párhuzamosan a kert és azontul a szőlő vonul el, utóbbinak tövében a présház áll. Az udvar közepén a főépület foglal helyet.

Az egyes épületek méreteiről rendeltetéséről és értékéről hiteles adatokkal szolgálhatunk, mert e tekintetben a törvényszéki leltár tétéleit követjük. Természetesen csak a fontosabb épületeket fogjuk egyenként elősorolni, a többiek pedig egy összegben kimutatni:

1. A kapu feletti ház, 11° hosszú, 6° széles, emeletre építve, jó fazsendely fedéllel, öt nagy szobával, két kamarával s. a. t. 3000 frtra becsülve.

2. A főépület jó cserépszendely fedéllel, tizenegy szobával, alatta hozant két részre osztott nagy pinczével, becsértéke 6000 frt.

3. Gazdasági épület 30° hosszú, 4° széles, jó cserépszendely fedéllel, három vendég szobával, 16 lóra szolgáló istállóval, gabonás és szénatartóval, alatta boltíves pince, becsértéke 4000 frt.

4. Az u. n. konyhaépület 30° hosszú 4° széles, cserépfedéllel, két szobával, kocsiszinnel, sütő házzal és kamarákkal, becsértéke 3000 frt.

5. Istálló 16° hosszú 4° széles, cserépfedéllel, 30 db. marhára, három szakaszban, becsértéke 1000 frt.

6. Udvar telek terjedelme 1 hold 400 □ öl, kerítés, kut s. a. t. összesen 450 frt.

7. Csűrös kert terjedelme 1 hold 430 □ öl, becsértéke 500 frt.

8. Csűrűépület nagyon jó karban 15° hosszú, 8° széles becsülve 500 frtra.

9. Törökbuszakas 22 1/2° hosszú, fazsendely fedéllel, becsülve 100 frtra.

10. Akol területe 2 hold 40 □ öl, becsértéke 500 frt.

11. Pajta, 16 boronából és szalmával fedve 150 frt értékben.

12. Szekérszim 100 frtra becsülve.

13. Végre a határ különböző részein elhelyezett béres-, erdőkerülő-, vinczellérházak stb. összesen tesznek a becsü szerint 1223 frtot.

Az épületérték összege tehát tesz . . . 21,338 frtot.
ideszámítva a már felsorolt malom- és kocsmajogot 14,100 frtot.
összeg 35,438 frt.

A mi a közlekedési utakat illeti, ezek mind jó karban vannak, kivéve épen azon részletet, mely Nagy Búnközségen vonul el és mely huzamos idő óta elhanyagoltnak látszik, azonban ezt is még ma nagyobb költség nélkül helyre lehet hozni.

A mi az uralkodó gazdasági rendszert illeti, meg kell vallanunk, hogy e tekintetben Nagy-Bún meglehetősen hátra áll, mert ott a kétnyomású gazdaság divik, úgy hogy a földnek fele kerül csak művelés alá. Az udvart e rendszer alig károsíthatja, mert ha részéről a községi földek legeltetéséről lemond, saját tábláinak nagy részét, melyekhez külön hozzá férhet, önállóan is művelheti.

A talaj osztályozásáról már fentebb lévén szó, azt itt mellőzzük és csakis a szántó és rétre vonatkozó néhány termelési adatra szorítkozunk.

Búza és rozs Nagy-Búnban jól diszlik, 1 kis véka török-búza vetés után 160 véka cső- termésre lehet számítani, egyébként a talaj minden más művelési növény termelésének is kedvez.

Széna a közepes években is bőven 200 szekérrel terem, a sarju pedig ennek felére tehető.

A nagyterjedelmű kert elhanyagolt állapotban, mindkét szőlő elvénülve van.

A törvényszéki becsü az összes szántó, kert, rét, szőlő és legelő értékét 33,398 frtra teszi, megjegyzendő, hogy a becsü nem közvetlenül ejtetett meg, hanem az érték a catastralis tiszta jövedelem alapján számított ki.

Az erdők külön-külön lettek felbecsülve, értékük 49,865 frtra rug. Ebből leütve a 13,000 frtra becsült Vármos nevű erdőrészt, mely a jószágnak kétségbevonhatlan tulajdonát képezi, a kiutalási tárgyalás alatt álló érték 36,865 frtot tesz, ebből az állítólag kiadandó ötödrészt levonva, maradna 29,492 frt, ezt pedig összegezve a fenti 13,000 frttal, lenne fennmaradó erdőérték 42,492 frt.

Ismételve már most az egyes főösszegeket lesz az érték épület és regale után 35,438 frt.
szántó, rét stb. után 33,398 frt.
erdő 49,865 frt.

összesen . 118,701 frt.

leütve pedig a kiadandó erdőrészt, marad, mint a nagy-búni jószág törvényszéki becsértéke: száz tizenegyezer háromszázhuszonnyolcz forint o. é.

A hivatolt adatok hitelességén a ///. alatt tiszteletteljesen mellékelt ingatlanok leltárának másolata tanuskodik.

Az őszi vetések mennyiségéről és a folyó évre tervezett tavaszi műveletekről a következő felvilágosításokat nyertük: elvetett mintegy 36 hold őszi gabona, abból 29 búza, jelen tavasszal szándékolatik vetni mintegy 30 hold zab és 10 hold törökbuza, a többi rendelkezés alatti szántóföld részes művelésre kell hogy bocsáttassék, miután az udvar ígás ereje csak 4 pár ökrből áll.

Ennyi az, mit rövid szemleutunkról a t. igazg. választmány, illetőleg t. közgyűlésnek jelenthetünk és ha számos hézagot mutat előadásunk, azoknak betöltése nem jó akaratunkon, hanem a kedvezőtlen időn mult, mely részletes vizsgálatokat ezúttal meg nem engedett!

Ezek után maradunk a t. igazgató választmány és t. közgyűlésnek

Kolozsvárt, 1875. mártius 10-én

Alázatos szolgálai:

Szabó József.

Gamauf Vilmos.

Közgyűlés a jelentést helyeslő tudomásul vévén, a jelentést tevőknek egyhangulag köszönetet szavaz.

A jelentés folytán kifejlődött tüzetes eszmecsere alapján közgyűlés a következő határozatokat hozza:

a) mindenekelőtt a kegyelet hála adóját rója le, midőn n. Gr. Bethlen László emlékét jegyzőkönyvileg megörökíti s türekedni fog őszinte hálájának, a nemes hagyományozóhoz méltóan, látható kifejezést is adni;

b) kimondja miszerint a végrendelet hagyományozását a leltári kedvezményezés jcgának fenntartása mellett elfogadja.

c) felhatalmazza az elnökséget, hogy a törlesztendő teher és illeték fejében, méltányos feltételek mellett, 50,000 frt készpénzig terjedhető kölcsönt vehessen fel., végre

d) felhatalmazza a választmányt, illetőleg az annak kebeléből kiküldendő 5 tagu bizottságot, hogy az örökség érdekében minden szükséges lépést megteheszen, az alapszabályok 12 §-a c) pontja értelmében egyedül az eladás feletti véghatározatot tartván fenn.

83. Titkár bejelenti, miszerint egy szőlészeti s pincészeti egyesület van keletkezében, mely az erdélyi gazd. egyesület védpaizsa alatt kíván megalakulni, mert alapszabály tervezetének 4. §-nak első bekezdése a következőleg hangzik „Az egyesület az erdélyi gazd. egyesületnek kiegészítő részét képezi sat“. Igazgató választmány méltányolván a közhasznu törekvést, azon ajánlattal terjeszti elé, hogy a t. közgyűlés az üdvös szándokot részéről is örömmel üdvözölve, erkölcsi támogatását készségesen megadja.

Közgyűlés az igazgató választmány indítványát egyhangulag határozattá emeli.

84. Elnök felkéri a t. tagokat sziveskedjenek netáni indítványukat előadni, — indítvány nem merül fel.

85. Elnök jelen közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére id. Hintz György, Demeter Károly és Finály Henrik tagtársakat kérvén fel — a gyűlést bezárja.

E G Y V E L E G.

* Az első erdélyi tyuktenyésztésintézetben kapható tojások árjegyzékét most tette közzé a tulajdonosné, Hohenberg Onderka Marczelné, szül. gróf Haller Luiza. Az árjegyzék 31 tyukfajtát sorol fel, egy drb. tojás ára 15—35 krig, kétféle pávát, tojás ára 30 kr., ötféle pulykát, tojás ára 20—30 kr., tizenegyféle réczét, tojás ára 15—30 kr., végre kétféle ludat, tojás ára 40 kr. o. é. A tojások szétküldése a még tartós nagy hideg miatt, csak április hó végével kezdődhetik meg, még pedig postai utánvétel mellett, vagy az öszveg előleges beküldésére. A begyűlendő megrendelések egymásutáni sorozatban fognak teljesíteni, még pedig csak is postán, kiseded faládákban, gondosan berakva. A csomagolásért 30 kr. számítatik. A külhoni tyuk és récze fajok mindegyikéből csak kevés példányt tarthatván, azoknak roppant magas ára végett; szivesen felkéretnek a tisztelt megrendelők, megrendeléseikben megjegyezni azon fajokat is, melyek küldhetők lennének azon esetben, ha az eredetileg kívánt fajokból éppen nem lenne elegendő tojás mennyiség rendelkezés alatt. Együttal felkéretnek a t. cz. megrendelők ezimük után a lakhelyet és utolsó postát határozottan kijelelni, nehogy a tojás küldemények, hibáson szétküldve, a postai hivatal által hosszadalmasan tartassanak utban.

* Értesítés. A földm., ipar- és keresk. ministerium által ezennel közhírré tétetik, hogy mélt. gróf Zichy Ágost diószegi uradalmához tartozó összes szőlőtelepek, valamint az eladásra készletben tartott gyökeres szőlővesszők a kormány részéről kiküldött szakértő közeg által tüzetesen megvizsgáltatván teljesen Phylloxera-menteseknek találtattak.

* A hivatalos lap közlelbbi száma hozta a kimuta-

tást az összes magyarországi termények állásáról. A beérkezett jelentések resumé-je, hogy a tél — bár szigorú és hosszú — mind a mellett szabályszerű és hóban bővelkedő volt, — mely körülmény az őszi vetemények várandó termését illetőleg kedvező előjelül tekiúthető. A mennyiben a tél hosszúsága miatt a tavaszi munkára fordítható idő legkevesebb egy hónappal rövidebb lett, — a tavaszi vetemények sikere iránt némi aggály táplálható; — de ezen hátrány is a remélhetőleg bekövetkező kedvező időjárás által kiegyenlíthetetik. Ez idén előreláthatólag aránylag kevés tavaszi búza és rozs, — sőt árpa is fog vettetni: — de annál több tenyéri. (K.)

* A lovak száma a különböző államokban — De Croix francia hadseregbeli állatorvos szerint — következő: Oroszország 1.800,000 db., Franciaország 3.633,000 db., Ausztria-Magyarország 3.100,000 db., Angolország 2.666 200 db., Németország 2.500,000 db., Törökország 1.100,000 db., Spanyolország 650,000 db., Hollandia 300,000 db., Belgium 260,000 db., Svájc 110,000 db. (F. É.)

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

H i r d e t é s e k.

TAUFFER FERENCZ

magkereskedésében

Kolozsvártt,

kaphatók a legjobb minőségben és
jutányos árakban:

Takarmány répák

Luzerna és lóherék

Esparsette

Canadai zab

Douttonkon törökbuza

Early rose burgonya

Bükköny

Takarmány és diszfűvek

Stockeraui lencse és borsó

Mezei paszuly

Kerti és virágmagvak

Gabona zsákok nagy választékban.

(1) (16—52)

JANKÓ VINCZE

CÉPCYÁRA KOLOZSVÁRTT.

A múlt évi hivatalos statisztikai adatok szerint Erdélyben 181016 eke állott a földművelés szolgálatára, melyek között csak 3967 vas eke találtatott.

A cultura magasabb fokán álló államokban a vas-ekék általában tökéleteseknek tartanak, mint a fackék, s azoknak elterjedése egyszersmind a gazdaság fejlődési fokát jelzi.

Bátor vagyok jó hírünk és nevünk érdekében a t. cz. gazdaközönséget ezen körülményre megújítva figyelmeztetni s egyuttal értesíteni, miszerint gyári üzletem ez idő szerint kiválólag ekegyártással foglalkozik.

Ekéim az erdélyi földviszonyokhoz átalakítva

Gubicz, Vidats és Clayton-féle

minták szerint készülnek javított szerkezettel s mostani alakjukban a legkövetelőbb igényeket is kielégítik.

Ekéimet ötféle nagyságban készítettem. Az első számú legnagyobb, az ötödik számú legkisebb.

Az árak az ekék nagysága szerint következők: 25 frt, 22 frt, 20 frt, 18 frt, 16 frt; vastengelyű eketaligáé 14 frt, fatengelyű taligáé 12 frt. Levél által tett megrendeléseket is gyorsan és pontosan teljesítek.

Répvágók, szecsavágók, morzsolók, rosták, borsajtók, borfejtő szivattyúk gyáramban mindenkor kaphatók.

Megromlott gépek kijavítására is teljes készséggel ajánlkozom.

Kolozsvártt, 1875.

teljes tisztelettel

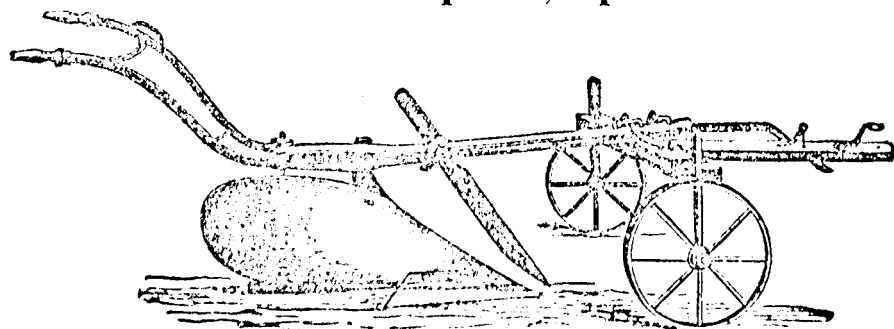
JANKÓ VINCZE

gépgyár tulajdo

(14) (9—26)

Gubicz László gazdasági gépgyára

Budapesten, Lipót-utca 41-ik szám.

Ajánlja általános elismerésben részesült kitérő

Gubicz-ekéit,

ugyszinte magtakaróit, boronáit, rög-törőit, rostáit stb. jutányos ár mellett.

Árjegyzéket kívánatra bérmentesen küldve, megrendeléseket pontosan teljesít

Gubicz László

(7)

(8 - 26)

VICTORIA

biztosító társaság Kolozsvártt elfogad életbiztosítási

ajánlatokat minden módozatokban:

Dijai a lehető legolcsóbbak és biztosítottjait, az életbiztosítási osztály összes nyereségeinek **ötven száztóliában**, azaz annak felében részesíti, díjfizetési összegeik arányában Ezen nyereséményrészletetés folytán, az 1871-ben biztosítottak már 1872-ki díjaik **kilencz száztóliát** visszakapták, és bizton remélhető, hogy ezen nyereséményrész évről évre emelkedik.

Kiválóan figyelemre méltók a **biztosított eredménynyel megnyitott túlélési csoportok**, melyekbe beállítás által mindenki, már életében szép összegeket biztosíthat maga, vagy gyermekei részére.

Bővebb tájékozással, utasítással sat. szolgálnak a társasági felügyelők és ügynökök.

Az üzlet eszközzésére alkalmas felügyelők előnyös feltételek mellett alkalmaztatnak.

A VICTORIA biztosító társaság igazgatósága KOLOZSVÁRTT.

(4)

(8—26)

P i a c z i á r a k.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A heti vásár		Egy osztrák mérő = 2 nagy veka					Egy mazsa		Egy bécsi öl	1 font
helye	napja	tiszta b u z a	elegy b u z a	roz s	z a b	törökbuza	széna	szalma	tűzifa	marha hus
á r a k r a j e z á r o k b a n										
Kolozsvár	april 15	380—400	260—280	240—260	136—140	260—270	160	85	—	21
Nagy-Varad	decz. 29	380—480	340—370	230—320	180—200	260—300	300	140	1500	24
Maros-Vásárhely	april 8	326—370	240—270	220—268	109—118	—	210—230	60—90	600—1200	18
Károly-Fehérvár	april 10	395—405	306—313	236—245	170—175	—	165—175	95—120	900	20
Nagy-Szeben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brassó	decz. 31	388—455	361	290—312	135—141	318	—	—	—	18
Beszterceze	mart. 23	350—400	280	240	150	—	160—200	95—150	600	14
Nagy-Enyed	april 8	338—375	288—313	213—262	145—163	—	320—330	35—45	800	18
Szamosujvár	april 12	400—440	280—320	240—280	130—140	—	250	50	1400—1600	18
Décs	april 13	389—400	300—340	240—260	110—120	—	150—160	50—80	800	16
Torda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Erdélyi földterhmentesítési kötvény 76 frt 39 kr. — Ezüst árkelet 103.45

Az „Erdélyi Gazda” hirdetési díj-szabalyzata.

	széri hirdeteskör											
	1		1-3		1-6		1-12		1-24		1-52	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
1 ⁶ / ₁₆ lap	14	—	36	—	70	—	120	—	200	—	360	—
8 ¹ / ₁₆ ”	7	—	18	—	35	—	60	—	100	—	180	—
4 ¹ / ₁₆ ”	3	50	9	—	17	50	30	—	50	—	90	—
2 ¹ / ₁₆ ”	1	75	4	50	8	75	15	—	25	—	45	—
1 ¹ / ₁₆ ”	—	90	2	25	4	40	7	50	12	50	22	50

Nagyobb hirdetéseknel külön kedvezmények

Azonkivül 30 kr. bélyegdíj annvászor, a hanyaszor a hirdetés megjelenik.

A szives megrendelésben világosan kérjük kiténni: mennyi helyet igényel a beküldő mellékelt hirdetés számára.

Hirdetéseket elfogadnak lapunk kiadó hivatala és a Gámán Janos örökösainál nyomdájának központi irodája (főlr. gr. Gyulai-ház). Mellékletek százanként 1 o. 6. forintba számítatnak.

TARTALOM:

A kalászos növényekről. — A nyárfa. — Két interpellatio. — Társalgó. — Az erdélyi gazdasági egylet közgyűlése 1875. mártius 23-dikán. — Egyveleg. — Hirdetések. — Piaczi árak.